

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/38/2023
Identifikačné číslo spisu:	4116223753
Dátum vydania rozhodnutia:	18.09.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4116223753.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: X. F., narodený XX. X. XXXX, A., T. XXX/XXX, zastúpený advokátom Mgr. Martinom Šutkom, Nové Zámky, Ernestova Bašta 7, proti žalovaným: 1/ Slovenský národný aeroklub gen. Milana Rastislava Štefánika Nitra, so sídlom v Nitre, Dlhá 488/108, IČO: 34 063 218, 2/ AERO SLOVAKIA a.s., so sídlom v Nitre - letisko Janíkovce, IČO: 31 416 357, 3/ AERO NITRA, spol. s r.o., so sídlom v Nitre, Janíkovce - letisko, IČO: 34 114 271, všetci žalovaní zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Jana Uhrinová s .r .o., so sídlom v Bratislave, Bezručova 1, IČO: 52 424 944, o zaplatenie sumy 12.200 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/386/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 14. decembra 2022 sp. zn. 25Co/101/2021, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaní 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. októbra 2021 č. k. 9C/386/2016-268 uložil žalovaným v 1. až 3. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 97,20 eura od 29. októbra 2016 do 28. apríla 2017 do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.). Žalovaným v 1. až 3. rade priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

1.1. Súd prvej inštancie uplatnený nárok posúdil ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý mali získať žalovaní v 1. až 3. rade na úkor žalobcu, keď nebolo preukázané, že medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným v 1. rade bola dňa 1. decembra 2011 uzavretá nájomná zmluva ohľadom užívania spornej parcely, ani existencia akejkoľvek inej dohody, či iného právneho titulu užívania spornej parcely žalovanými. Konštatoval, že pokiaľ žalovaní za tejto situácie parcelu vo vlastníctve žalobcu užívali, čo nebolo sporné, na ich strane vzniklo bezdôvodné obohatenie. Vzhľadom na povahu využívaného pozemku, ktorý je súčasťou areálu letiska, pričom časť pozemku je zastavaná letiskovou prístávacou, vzletovou a rolovacou dráhou, ktorú využívajú lietadla všetkých žalovaných,

dospel k záveru, že všetci žalovaní sú v tomto spore pasívne vecne legitimovaní. Keďže sami žalovaní sa nevyjadrili k rozsahu užívania nehnuteľnosti, považoval za nespravodlivé, aby povinnosť určiť rozsah užívania nehnuteľnosti jednotlivými žalovanými zaťažila žalobcu. Preto dospel k záveru, že za uhradenie odplaty za užívanie pozemku zodpovedajú žalovaní v 1., 2. a 3. rade spoločne a nerozdielne. Súd prvej inštancie považoval za primerané stanoviť hodnotu obvyklého nájmu parcely vo vlastníctve žalobcu v sume 145 eur/ha/rok, t. j. 0,0145 eur/m²/rok, čo je suma zodpovedajúca hodnote najvyššieho nájmu, na ktorú sumu má žalovaný v 1. rade podľa jeho tvrdení, ktoré v tomto konaní popreté neboli, uzavretú nájomnú zmluvu k nájmu obdobného pozemku. Parcela žalobcu č. 1183/25 má výmeru 2627 m². Výška obvyklého ročného nájmu tejto parcely by potom predstavovala sumu 38,09 eura (2627 x 0,0145). Vzhľadom k tomu, že žalovaní úhradami odplaty vo výške 48,60 eura za rok užívania predmetu nájmu (s poukazom na spornú nájomnú zmluvu uzavretú s právnym predchodcom žalobcu) preukázali, že túto sumu považujú za primeranú odplatu za užívanie nehnuteľnosti žalobcu, určil výšku bezdôvodného obohatenia v tejto sume. Pri náhrade za vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie 2 rokov (od 7. septembra 2014 do 7. septembra 2016) predstavuje výška bezdôvodného obohatenia žalovaných sumu 97,20 eura. V konaní bolo preukázané, že žalovaný v 1. rade uhradil žalobcovi po podaní žaloby spolu sumu 291,60 eura (dňa 28. apríla 2017 uhradil 194,40 eura + 48,60 eura a dňa 3. júla 2018 uhradil sumu 48,60 eura). Uvedené úhrady vykonal žalovaný v 1. rade s poukazom na nájomnú zmluvu zo dňa 1. decembra 2011. Hoci súd prvej inštancie dospel k záveru, že uzavretie predmetnej nájomnej zmluvy preukázané nebolo, žalovaný v 1. rade na jej základe žalobcovi odplatu za užívanie nehnuteľnosti platil. Z jednotlivých poštových poukazov na adresu vyplynulo, že žalovaný v 1. rade uhradil odplatu za užívanie nehnuteľnosti za 6 rokov (291,60 : 48,60 = 6), preto je zrejmé, že tým bola uhradená odplata za užívanie nehnuteľnosti aj v žalovanom období 7. septembra 2014 - 7. septembra 2016. Nárok žalobcu na zaplatenie ďalšej sumy bezdôvodného obohatenia súd prvej inštancie nepovažoval za dôvodný, preto ho v ostatnej časti zamietol. Súd prvej inštancie sa ďalej zaoberal nárokom žalobcu titulom úrokov z omeškania z dlžnej sumy bezdôvodného obohatenia počnúc dňom 8. septembra 2014. Uviedol, že počiatok omeškania žalobca bližšie nekonkretizoval, ani nepredložil žiadny dokument, ktorým by žalovaných pred podaním žaloby vyzval k úhrade žalovanej sumy. S poukazom na § 563 Občianskeho zákonníka vyslovil názor, že splatnosť nároku nastala prvý deň po tom, čo boli žalovaní vyzvaní na plnenie. Pokiaľ žalobca pred podaním žaloby na súd žalovaných k plneniu nevyzval, povinnosť plniť žalovaným vznikla odo dňa nasledujúceho po dni, kedy im bola doručená žaloba, ktorú možno chápať ako výzvu na plnenie. Žalovanému v 1. rade a žalovanému v 3. rade bola žaloba doručená dňa 28. októbra 2016 a žalovanému v 2. rade dňa 27. októbra 2016 spolu s platobným rozkazom. Žalovaní plnili žalobcovi až 28. apríla 2017. Pretože žalobca žiadal, aby súd zaviazal žalovaných k plneniu spoločne a nerozdielne, omeškanie na strane žalovaných nastalo deň nasledujúci po doručení žaloby poslednému z nich, t. j. 29. októbra 2016. Preto žalobcovi priznal nárok na zaplatenie úrokov z omeškania v sadzbe vo výške 5 % ročne zo sumy bezdôvodného obohatenia za žalované obdobie (suma 97,20 eura), a to počnúc dňom 29. októbra 2016 do 28. apríla 2017 a nárok na zaplatenie ďalších úrokov z omeškania zamietol.

1.2. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Priznal nárok na náhradu trov konania žalovaným, ktorí boli v konaní úspešní, zatiaľ čo žalobca žiaden materiálne merateľný úspech nedosiahol. Dôvody osobitného zreteľa (§ 257 CSP) v konaní nevzhliadol. Tieto nebolo možné vyvodzovať ani z toho, že bezdôvodného obohatenia sa žalobca domáhal s poukazom na znalecký posudok, pretože žalovaní od začiatku konania, a to už v rámci mimosúdnych jednaní pred podaním žaloby uvádzali, že suma, ktorú žalobca za užívanie pozemku od žalovaných žiada, je neprimeraná a premrštená. Uviedol, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu, rozsudkom zo 14. decembra 2022 sp. zn. 25Co/101/2021 odmietol odvolanie žalobcu voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie; potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej žalobu zamietol (výrok II.) a v časti trov konania (výrok III.); a určil, že žalovaní v prvom, druhom a treťom rade majú nárok voči žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

2.1. Odvolací súd posudzujúc odvolanie žalobcu voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie

(výrok I.) dospel k záveru, že žalobca nie je osobou oprávnenou podať odvolanie voči tejto časti. Výrokom I. rozsudku súdu prvej inštancie nebolo rozhodnuté v neprospech žalobcu, naopak žalobe bolo čiastočne vyhovie. V dôsledku uvedeného odvolanie žalobcu voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie (výrok I.) muselo byť podľa § 386 písm. b) CSP odmietnuté. Odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie neodňal žalobcovi právo na spravodlivý proces tým, že prihliadal na Znalecký posudok č. 186/2020 vypracovaný Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zo dňa 13. decembra 2020 pre konanie vedené na Okresnom súde v Nitre sp. zn. 12C/119/2018, ktorý právny zástupca žalobcu predložil do spisu na pojednávaní dňa 7. júna 2021. Hoci strany sporu už predtým boli poučené o sudcovskej aj zákonnej koncentrácii, na uvedenom pojednávaní ich súd poučil opätovne a zároveň určil lehotu 10 dní na predloženie návrhov na vykonanie dokazovania. Preto uvedený znalecký posudok, predložený pred uplynutím tejto lehoty, správne považoval za predložený včas. Navyše konanie začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a preto bolo potrebné postupovať podľa § 470 ods. 2 druhá veta CSP, podľa ktorej, ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany. Preto súd prvej inštancie postupoval správne a v súlade so zásadou kontradiktórnosti, keď po poučení podľa § 153 a § 154 CSP určil stranám lehotu na predloženie návrhov na vykonanie dokazovania s tým, že po jej uplynutí na pojednávaní dňa 20. septembra 2021 vo veci meritórne rozhodol.

2.2. Odvolací súd posudzujúc rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti z hľadiska súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, citovaných zákonných ustanovení a odvolacích dôvodov dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci v dostatočnom rozsahu dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver. Súd prvej inštancie sa v danej veci zaoberal najmä výškou bezdôvodného obohatenia, keďže medzi stranami nebolo sporné, že predmetný pozemok je vo vlastníctve žalobcu a užívajú ho žalovaní v 1. až 3. rade, ktorí nepreukázali užívanie na základe nájomnej zmluvy. Pri stanovení obvyklého nájmu spornej parcely vychádzal z cien nájmu susediacich parciel, záverov o výške nájmu Ústavu v Žiline, ako aj z ďalších listinných dôkazov a vyjadrení strán. Považoval za primerané stanoviť hodnotu obvyklého nájmu v sume 145 eur/ha/rok, t. j. 0,0145 eur/m²/rok, ktorá suma zodpovedala hodnote najvyššieho nájmu, na ktorú má žalovaný v 1. rade, podľa jeho nepopretých tvrdení, uzavretú nájomnú zmluvu k nájmu obdobného pozemku. Keďže parcela žalobcu č. 1183/25 má výmeru 2627 m², výška obvyklého ročného nájmu by potom predstavovala sumu 38,09 eura (2627 x 0,0145). Ale vzhľadom k tomu, že žalovaní úhradami odplaty vo výške 48,60 eura za rok užívania predmetu nájmu podľa spornej nájomnej zmluvy uzavretej s právnym predchodcom žalobcu, preukázali, že za primeranú odplatu za užívanie nehnuteľnosti žalobcu považovali sumu 48,60 eura (185 eur/ha/rok), určil výšku bezdôvodného obohatenia v tejto sume. Za obdobie 2 rokov (od 7. septembra 2014 do 7. septembra 2016) predstavovala výška takto určeného bezdôvodného obohatenia žalovaných na úkor žalobcu sumu 97,20 eura (48,60 x 2). Keďže bolo preukázané, že žalovaný v 1. rade uhradil po podaní žaloby žalobcovi spolu sumu 291,60 eura (dňa 28. apríla 2017 uhradil 194,40 eura + 48,60 eura a dňa 3. júla 2018 uhradil sumu 48,60 eura), tým bola uhradená odplata za užívanie nehnuteľnosti aj za žalované obdobie od 7. septembra 2014 do 7. septembra 2016. Z uvedených dôvodov žalobu vo vzťahu k istine zamietol. Z určenej výšky bezdôvodného obohatenia, ktorá bola vyplatená, priznal žalobcovi úroky z omeškania v zákonnej výške a v ostatnej časti žalobu vo vzťahu k úrokom z omeškania rovnako zamietol. Odvolací súd sa s uvedenými závermi súdu prvej inštancie stotožnil, preto rozsudok v napadnutej zamietajúcej časti, ako vecne správny, potvrdil. Správny bol aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania, keďže žalovaní boli v konaní úspešní, zatiaľ čo žalobca žiaden materiálne merateľný úspech nedosiahol.

2.3. Námietku voči záveru súdu prvej inštancie o zaplatení bezdôvodného obohatenia v podobe nájomného z nájomnej zmluvy, odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Na pojednávaní dňa 7. júna 2021 právny zástupca žalovaných predložil podacie listky z poštových poukazov na adresu, ktorými žalovaní preukazovali, že žalovaný v 1. rade platil nájomné podľa nájomnej zmluvy uzatvorenej s právnym predchodcom žalobcu (U. F.) dňa 1. decembra 2011. Poukazy boli vystavené na meno, priezvisko a adresu žalobcu. Podaním doručeným 11. júna 2021 sa žalobca vyjadril k dôkazom predloženým na pojednávaní dňa 7. júna 2011 tak, že súd prvej inštancie na tieto dôkazy nemal prihliadať. K realizovaným platbám tvrdil, že na jeho adresu bola žalovaným v 1. rade realizovaná len platba 194,40

eura pod číslom 15115 a platba 48,60 eura pod číslom 15114, iné dokumenty preukazujúce platbu nemá. Tiež žalobca uviedol, že obidve platby žalovaný v 1. rade realizoval 28. apríla 2017, v čase uplatneného nároku na súde.

2.4. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalobcu, voči úvahe súdu prvej inštancie o nutnosti vychádzať pri určení výšky bezdôvodného obohatenia z okolitých nájomných vzťahov letiska, a to bez ohľadu na jeho tvrdenie, že nebol oboznámený s inými nájomnými zmluvami, ktoré boli podkladom pre určenie výšky náhrady v posudku Ústavu v Žiline, okrem zmluvy s Q. O. a jeho bratom z 7. februára 2018, a tiež bez ohľadu na jeho tvrdenie, že žalovaný v 1. rade dlhodobo nemal uzatvorené nájomné zmluvy na užívanie všetkých pozemkov tvoriacich pristávaciu a vzletovú dráhu, prípadne ich mal už po uplynutí doby nájmu. V danej veci však stavba na pozemku (letisková pristávacia, vzletová a rolovacia dráha) existuje niekoľko desaťročí a bola postavená právnym predchodcom žalovaného v 1. rade v dobe, kedy žalobca ešte nebol vlastníkom pozemku. V takomto prípade už je možné požadovať preukázanie hmotnoprávneho titulu užívania pred začatím stavby, preto uvedený nález na danú vec nedopadá. S tvrdením žalobcu v odvolaní, podľa ktorého súd prvej inštancie nevysvetlil, prečo neuveril predchádzajúcim znalcom, ale uveril Ústavu v Žiline, sa odvolací súd nestotožnil. Súd prvej inštancie sa v dôvodoch rozsudku v bodoch 41. až 44. podrobne zaoberal všetkými znaleckými posudkami, predloženými stranami sporu, a svoje skutkové zistenia vo vzťahu k nim vyhodnotil v bodoch 48. až 50. Zároveň sa podrobne zaoberal aj námietkami žalobcu voči znaleckému posudku Ústavu v Žiline v bodoch 51. až 53.

2.5. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP a podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovaný v 1., 2. a 3. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcovi, z dôvodu, že žalovaní boli v odvolacom konaní úspešní aj vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolanie žalobcu voči výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie odmietol, aj vo vzťahu k rozhodnutiu o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti a v časti trov konania. O výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľ uvádza, že na námietku v odvolaní v bode 1.7. (t. j. napriek tomu, že na pojednávaní dňa 16. októbra 2018 dal súd prvej inštancie poučenie stranám o zákonnej koncentrácii konania podľa § 153 a § 154 CSP, o tri roky neskôr dňa 7. júna 2021 opäť umožnil žalovaným predložiť druhý neúplný posudok Ústavu v Žiline, z ktorého vychádzal pri rozhodovaní) odvolací súd nereagoval vôbec, hoci táto je kľúčovou pri posúdení, či bol zachovaný riadny procesný postup pri dokazovaní, alebo nebol. Odvolací súd tiež nedáva odpoveď na to, prečo súd prvej inštancie považoval postup žalovaných pri účelovom vytváraní dôkazu v podobe posudku Ústavu za správny (žalobca namietal, že až po podaní žaloby sa žalovaní zmobilizovali a začali viesť separátne rokovania s ďalšími vlastníkami pôdy a uzatvárať s nimi nájomné zmluvy za podstatne nižšie ceny, aby vytvorili zdanie jednotnej ceny v danej lokalite, z čoho napokon vychádzal aj Ústav a takto dosiahli dôkaz, o ktorý súd prvej inštancie oprel svoje rozhodnutie). S otázkou namietanej neúplnosti posudku Ústavu sa pritom odvolací súd nevysporiadal vôbec, hoci je zrejmé, že jeho obsah mali tvoriť jednotlivé nájomné zmluvy, ktoré žalobca nikdy nevidel, nemohol podrobiť analýze a následnej obrane, a teda súd prvej inštancie jednoznačne vychádzal z neúplného dôkazu. V rozpore s tvrdením o nepreukázaní užívania na základe právneho titulu sa súd prekvapujúco pustil do výpočtu, čo všetko žalovaný 1/ žalobcovi zaplatil, čím jeho záver stráca logiku, pretože pokiaľ neexistoval právny titul v podobe nájmu, nebolo možné akúkoľvek platbu zo strany žalovaného 1/ považovať za nič iné ako plnenie bez právneho titulu.

3.2. Dovolateľ ďalej namieta v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) časť rozhodnutia odvolacieho súdu o tom, že žalobca nebol oprávnený podávať odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým sa v podstate vyhovel jeho žalobe (no v nepatrnom rozsahu) o vydaní bezdôvodného obohatenia. Žalobca si vykladá význam tejto časti rozhodnutia odvolacieho súdu teda tak, že pokiaľ sa ktokoľvek na súde žalobou domáha zaplatenia a súd prvej inštancie mu meritórnym rozsudkom čo i len čiastočne (no nie úplne) vyhovie, nemá nárok podať proti takémuto rozhodnutiu opravný prostriedok. Podľa názoru žalobcu sa týmto rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým odmietol jeho odvolanie, popiera spravodlivosť a viaceré základné procesné princípy, najmä však zásadu dvojinstančnosti konania. Dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd po

preskúmaní veci napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ až 3/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žalobca sa snaží spochybniť Ústav súdneho inžinierstva, ktorý je lídrom od roku 1986 pre znaleckú činnosť v technických odvetviach a vypracováva znalecké posudky v najzávažnejších prípadoch. Žalobca vo svojom dovolaní spochybňuje postup krajského súdu z dôvodu, že dospel k záveru, že odvolanie žalobcu voči I. výrokovej vete bolo podané neoprávnenou osobou, zrejme žalobca opomenul, že sa jednalo o I. výrokovú vetu vyhovujúcej časti rozsudku voči ktorej bolo odvolanie odmietnuté, a preto postup podľa § 386 písm. b) CSP bol v súlade so zákonom, nakoľko sa jednalo o I. výrokovú vetu, ktorá bola vyhovujúcou časťou rozsudku. Z obsahu spisu vyplýva, že právny zástupca žalovaných predložil znalecký posudok vypracovaný Ústavom súdneho inžinierstva v Žiline dňa 7. júna 2021 na pojednávaní, kedy súd určil lehotu 10 dní na predloženie návrhov na vykonanie dokazovania a súdne pojednávanie bolo odročené na 20. septembra 2021, teda znalecký posudok predložený žalovaným bol pred uplynutím tejto lehoty, a preto je nesporné, že bol predložený včas. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv strany sporu. Ďalej žalobca vo svojom dovolaní uvádza, že platbu ktorú realizovali žalovaní na adresu žalobcu poštovými poukazmi bola platbou bez právneho titulu, toto tvrdenie žalobcu je však v rozpore s nasledovným vyjadrením žalobcu, kde už nepopiera, že by mohlo dôjsť k plneniu zo strany žalovaného, avšak zaoberá sa otázkou, že či zaslané peňažné plnenie zo strany žalovaného na adresu žalobcu môže byť považované za dôkaz o plnení. Toto sa javí žalovanému ako špekulatívna úvaha, ktorá nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a žalovaní ju považujú za právne bezvýznamnú. Žalovaní navrhujú, aby dovolací súd v zmysle § 448 CSP dovolanie ako nedôvodné zamietol a žalobcu zaviazal na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovaným.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť, a to z nasledujúcich dôvodov:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

10. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

12. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. V konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup

musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

15. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ namietal nedostatočnosť dôvodov odvolacieho rozhodnutia, a to najmä, že napriek tomu, že súd prvej inštancie dal poučenie stranám o zákonnej koncentrácii konania podľa § 153 a § 154 CSP, o tri roky neskôr opäť umožnil žalovaným predložiť druhý neúplný posudok Ústavu v Žiline, z ktorého vychádzal pri rozhodovaní; prečo súd prvej inštancie považoval postup žalovaných pri účelovom vytváraní dôkazu v podobe posudku Ústavu za správny; ako aj námietky o neúplnosti posudku Ústavu.

16. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu známosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa v odôvodnení stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, toto rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie.

16.1. Oba súdy nižšej inštancie v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali, a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odvolací súd riadnym spôsobom dôvodil v bode 12.5. svojho rozsudku, že „Posudzujúc predmetné konanie z hľadiska uvedených skutočností a úvah dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie neodhliadol žalobcovi právo na spravodlivý proces tým, že prihliadal na Znalecký posudok č. 186/2020 vypracovaný Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zo dňa 13.12.2020 pre konanie vedené na Okresnom súde v Nitre sp.zn. 12C/119/2018, ktorý právny zástupca žalobcu predložil do spisu na pojednávaní dňa 07.06.2021. Hoci strany sporu už predtým boli poučené o sudcovskej aj zákonnej koncentrácii, na uvedenom pojednávaní ich súd poučil opätovne a zároveň určil lehotu 10 dní na predloženie návrhov na vykonanie dokazovania. Preto uvedený znalecký posudok, predložený pred uplynutím tejto lehoty, správne považoval za predložený včas. Navyše konanie začalo za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a preto bolo potrebné postupovať podľa § 470 ods. 2 druhá veta CSP, podľa ktorej, ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany. Preto súd prvej inštancie postupoval správne a v súlade so zásadou kontradiktórnosti, keď po poučení podľa § 153 a § 154 CSP určil stranám lehotu na predloženie návrhov na vykonanie dokazovania s tým, že po jej uplynutí na pojednávaní dňa 20.09.2021 vo veci meritórne rozhodol.“

16.2. Odvolací súd taktiež poukázal na to, že súd prvej inštancie sa v dôvodoch rozsudku v bodoch 41. až 44. podrobne zaoberal všetkými znaleckými posudkami, predloženými stranami sporu, a svoje skutkové zistenia vo vzťahu k nim vyhodnotil v bodoch 48. až 50. Zároveň sa podrobne zaoberal aj námietkami žalobcu voči znaleckému posudku Ústavu v Žiline v bodoch 51. až 53.

16.3. V tomto smere dovolací súd poukazuje na bod 52. rozsudku súdu prvej inštancie, kde je uvedené, že „Za účelový považoval súd tiež argument žalobcu o tom, že nájomné zmluvy boli dojednané až po začatí tohto sporu. Predmetom tohto konania je nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie jeho parcely žalovanými v období od 7.9.2014 do 7.9.2016. Zo zoznamu porovnávaných nájomov pozemkov, ktorý je súčasťou znaleckého posudku Ústavu v Žiline na strane 17 (č. 1. 226 spisu) mal súd preukázané, že znalci Ústavu v Žiline vzali do úvahy aj nájomné zmluvy uzavreté pred podaním tejto žaloby, pričom väčšia časť z nich je uzavretá aj na obdobie, ktoré sa so žalovaným obdobím prekrýva. Z listinných dôkazov, ktoré strany sporu predložili, vyplynulo, že nájomná zmluva s

prenajímateľom Vladimírom Kleinom (č. l. 230 spisu), ktorá je datovaná 7.2.2018, bola uzavretá po podaní žaloby v tomto spore. Ani v tejto nájomnej zmluve nie je nájomné vyššie ako v ostatných nájomných zmluvách, ktoré boli porovnávané Ústavom v Žiline, je dokonca ešte nižšie. Vzhľadom k tomu, že je všeobecne známe, že ceny pozemkov majú skôr stúpajúcu ako klesajúcu tendenciu, čo má v konečnom dôsledku dopad i na výšku nájmu, poukazovanie na uzavretie nájomných zmlúv žalovaným v 1. rade po podaní žaloby, teda neskôr, než v období, za ktoré žalobca požaduje vydanie bezdôvodného obohatenia, nie je spôsobilé spochybniť primeranosť takto určeného nájomného za predchádzajúce obdobie.“

16.4. Čo sa týka namietanej neúplnosti znaleckého posudku Ústavu v Žiline, odvolací súd sa taktiež stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, kde v bode 46. je uvedené, že „Je pravdou, že znalecký posudok Ústavu v Žiline nebol súdu predložený kompletne. Žalovaní síce predložili jeho podstatnú časť, nepredložili však listinné prílohy a chýba v ňom aj znalecká doložka. Súd ho pri rozhodovaní vzal tiež do úvahy, avšak s poukazom na ust. § 209 ods. 2 CSP naň nazerá len ako na listinný dôkaz. Pokiaľ ide o námietku žalobcu, že žalovaní tento dôkaz nepredložili včas, a preto by súd naň nemal v konaní prihliadať, s týmto súd nesúhlasí. Vzhľadom k tomu, že v konaní zostala spornou nájomná zmluva, ktorú mal podľa žalovaných uzavrieť právny predchodca žalobcu, bolo za účelom preskúmania pravosti podpisu právneho predchodcu žalobcu nariadené znalecké dokazovanie. Za účelom vykonania znaleckého dokazovania bolo pojednávanie dňa 16.10.2018 odročené na neurčito a ďalšie pojednávanie sa konalo až dňa 7.6.2021. Až na tomto pojednávaní súd stranám sporu oznámil svoje predbežné právne posúdenie, v zmysle ktorého nepovažoval nájomnú zmluvu zo dňa 1.12.2011 za platne uzavretú a návrh na vykonanie znaleckého dokazovania zamietol. Žalovaní následne predložili znalecký posudok Ústavu v Žiline s tým, že tento posudok nevedeli predložiť skôr, pretože jeho vypracovanie trvalo 2 roky. Z obsahu posudku vyplýva, že bol vypracovaný dňa 30.12.2020. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaní znalecký posudok Ústavu v Žiline predložili práve v nadväznosti na predbežné právne pojednávanie súdu ohľadom nájomnej zmluvy, nie je preto možné považovať ho za predložený neskoro a nehospodárne.“

16.5. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľa dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

17. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnil, a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožnil sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd v konaní nepostupoval spôsobom, ktorý by bol v rozpore s kogentnými procesnými ustanoveniami, a ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľ neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcu ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

19. Žalobca taktiež prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP proti výroku, ktorým odvolací súd odvolanie žalobcu voči vyhovujúcej časti rozsudku súdu prvej inštancie odmietol.

20. V zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

21. Základným (a spoločným) znakom rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo o rozhodnutie, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie.

21.1. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii dôvodu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

21.2. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie, alebo rozhodnutím, ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP irelevantné, či k dovolateľom uvádzanému dôvodu prípustnosti dovolania došlo alebo nedošlo.

22. Žalobca dovolaním napadol časť rozhodnutia, a to výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol ním podané odvolanie z dôvodu jeho neprípustnosti.

22.1. Rozhodnutie, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu potvrdzujúcim alebo zmeňujúcim rozhodnutie súdu prvej inštancie (viď aj publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1380 a 1381).

23. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie, nie je dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP prípustné. Dovolací súd preto túto procesne neprípustnú časť dovolania odmietol podľa § 447 písm. c) CSP bez skúmania, či v konaní došlo k dovolateľom namietanému dovolaciemu dôvodu.

24. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že časť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustná, a preto túto procesne neprípustnú časť dovolania odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Rovnako dovolateľ neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcu v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

25. Žalovaní 1/ až 3/ boli v dovolacom konaní úspešní, preto im dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.